

Bitka na Sutjesci, od 15. svibnja do 16. lipnja 1943. bila je zajednički napad Sila osovine koji je za cilj imao uništenje jugoslavenskih partizanskih jedinica u blizini Sutjeske u jugoistočnoj Bosni. Makar je u uzastopnim bitkama na Neretvi i na Sutjesci snage glavnine NOVJ pretrpjele izrazito teške gubitke, one su ipak opstale, te su se u kasnijem tijeku Drugog svjetskog rata obilježenog kapitulacijom Italije i postupnim potiskivanjem njemačkih snaga na svim frontovima, one uspjele obnoviti i naposljetku zagospodariti područjem Jugoslavije.

Povijest

Nijemci su nazvali taj plan **operacija Schwarz** ("Crno"). Ova ofenziva je uslijedila nakon operacije *Fall Weiss* (Bitka na Neretvi) u kojoj je NOVJ imala vrlo teške gubitke (oko 12 tisuća poginulih u borbi, 600 strijeljanih i oko 2 tisuće zarobljenih boraca, od približno 20 tisuća partizana koji su sudjelovali u bitci), ali koja ipak nije do kraja slomila partizane, a nije zarobljen ni njihov vođa Josip Broz Tito, Nijemcima poznat kao "Walter" (što mu je bilo tajno ime prije rata u komunikaciji sa SSSR-om). U poslijeratnoj Jugoslaviji ta se operacija nazivala i

Peta neprijateljska ofenziva

Sile Osovine su okupile oko 127.000 kopnenih vojnika i oklopnih vozila, uključujući njemačke, talijanske, hrvatske, i bugarske jedinice, te preko 300 zrakoplova, pod njemačkim zapovjedništvom, protiv 18.000 vojnika operacijske skupine od 16 brigada Jugoslavenske Narodnooslobodilačke vojske, uz koje se nalazilo osoblje i ranjenici Centralne bolnice NOVJ, njih skoro 4 tisuće. Nakon što su okupili postrojbe, Nijemci su započeli s ofenzivom na 15. svibnja 1943. Sile Osovine su iskoristile svoju prednost u početnoj poziciji da okruže i izoliraju partizane na području Durmitora, koji se nalazi između rijeka Tare i Pive u planinskom dijelu sjeverne Crne Gore i natjerale ih u žestoke borbe kroz cijeli mjesec na krševitom terenu.

9. lipnja su Nijemci skoro uspješni u naumu da likvidiraju Tita kad je bomba pala pored čelne skupine i ranila ga u ruku. Titov pas, njemački ovčar Tigar se, prema navodima, žrtvovao da spasi Titu život.

Suočena sa skoro isključivo njemačkim postrojbama u završnom okruženju NOV se konačno uspio probiti preko Sutjeske kroz linije 118. njemačke, 104. lovačke i 369. legionarske pješачke divizije na sjeverozapadnom pravcu, prema istočnoj Bosni. Tri brigade i središnja bolnica sa preko 2000 ranjenika su ostale okružene, i po Hitlerovoj naredbi, njemački vrhovni zapovjednik general Alexander Löhr je naredio i izvršio njihovo uništenje, okrutni njemački vojnici su ubijali bez biranja, ubivši i ranjenike te nenaoružano liječničko osoblje. Uz to su partizanske postrojbe trpjele od nedostatka hrane i lijekova, i mnoge je pokosio pjegavac.

Smrtno je stradalo ukupno 7543 partizana, više od trećine vojnika koji su ušli u borbe: jugoslavenski izvori su propuštali navoditi broj ranjenika, vjerojatno zato što se stalno ponavljalo da je NOVJ odmah nakon što je pretrpjela ovako teške gubitke "krenuo u protunapad", makar je elementarna logika nametala da se konstatira da su partizani naprosto uspjeli umaknuti iz obruča i nastavili bijeg.

Njemački zapovjednik na bojnopolju general Rudolf Lütters je u svom završnom izvješću opisao "komunističke pobunjenike" kao "dobro organizirane, vješto vođene i s nevjerojatno visokim borbenim moralom".

Nakon izrazito teških gubitaka, izmorene snage NOV su se pregrupirale i našle utočište na području istočne Bosne, te su tijekom narednih 20 dana na kraće vrijeme potisnule ustaške i domobranske posade iz Vlasenice, Srebrenice, Olova, Kladnja i Zvornika. Potom su pod napadima njemačkih i snaga NDH nastavile dalje u planine na sjeveru Bosne.

Bitka na Sutjesci je postala važan dio kulture u poslijeratnoj Jugoslaviji, te se prikazivala kao pobjeda i važna etapa na putu prema konačnoj pobjedi u ratu.

Bitka na Sutjesci

Vrijeme	15. svibnja - 16. lipnja 1943.
Mjesto	kod rijeke Sutjeske (jugoistočna Bosna i Hercegovina)
Ishod	Sile Osovine nisu ostvarile cilj, teške partizanske žrtve

Sukobljene strane

Treći Reich	Partizani
Kraljevina Italija	
Nezavisna Država Hrvatska	
Bugarska	

Zapovjednici

Alexander Löhr	Josip Broz Tito
Rudolf Lütters	

Postrojbe

127.000 vojnika 300+ zrakoplova	22.148 vojnika (u tom broju, približno 4 tisuće ranjenika i osoblje Centralne bolnice)

Gubitci

514 poginulih njemačkih i 126 vojnika NDH	7543 poginulih